

dig gyanítani lehet, hogy helye a mostani belterület valamelyik részére, talán a Szarvas vendéglő környékére eshetett, hol régibb községnek s temetőnek nyomai léteznek.

Apácza-egyház vagy Apácza-kuta falu.

Először Apácza-egyház név alatt, Hu- | 1435 nyadi János Békés megyei uradalma faluinak jegyzékében, találkozunk vele, majd 20 évvel később újra említik azt a nagy hős hód-vásárhelyi uradalmáról szóló adománylevelében,¹ | 1455 nem mint ez uradalom tartozékát, hanem az annak szomszédságába eső, szintén Hunyadit illető, békésmegyei faluk között, Gellért-egyháza társaságában. Kilencz évvel később már mint Apácza-kuta fordul elő Mátyás király ado- | 1466 mánylevelében, melynek rendén a nagy király azt, mint Mogyorós-Fecskés tartozékát, Teleki Varjasi Jánosnak és Bizerei Jánosnak ajándékozta.² Hogy a kétféle elnevezés alatt egy ugyan azon helységet kell érteni, az Mátyás hivatolt leveléből bizonyos, mint a mely azt elől Apaczia k w t h a, majd hátrább, hol a beigtatási rendelkezés foglaltatik, Apaczia eghaza néven említi. A kétféle elnevezésből a hely egész sorsa kiolvasható, hogy t. i. először az apáczá³ építettek ide templomot az itt lakó jámbor keresz-

¹ A müncheni levéltárból vett oklevélmásolatok közt, Békés megye múzeumában. Haan L. úr szives közlése.

² Orsz. lt. Dl. 16298.

³ E tájon, Királlyságon és Donáttornyán, a margitszigeti apáczá³ birtak.

KARDOS KÜT:

AZ APÁCZA-EGYHÁZI TEMPLOM

környéke 1895-ben.

Mérték. 1:23040.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Karasz Pál

földje.

Pál József tanya

P E C Z É R C Z É S

H Á T

Pál József földje.

Karasz Pál
tanya.

A templom
alap

Pisztor J.
tanya.

Nagy Mihály
tanya.

Ref. iskola

Kecskeméty Péter
tanya.

Csanki S.
tanya.

Hódi Pál
tanya.

Imre P.
tanya.

Nagy Sándor földje

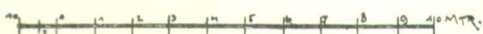
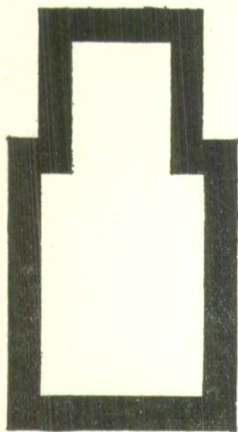
BARACZKOS.

17. sz.

tyéneknek. Idővel a falu elszéledt, elpusztult s az egykori helységeből csak egy kút maradt meg, mely mezei emberek előtt eleget ért arra nézve, hogy róla egy pusztát elnevezzenek. A falu belterületét pedig Apácza-telek név jelzi, mely a XVI. század elején azon jószágok közé tartozott, melyekre II. Lajos Komlói Ferencznek, Orosháza

földesurának engedélyt adott, hogy azokat fia örökös nem léteiben leányára hagyhassa.¹

Hogy a puszta Orosháza és Csomorkány irányában esett, onnét következtethető, mert ennek urai, Komlói Balázs és társai tiltakoztak a Varjasiék és a Jaksicsok joga ellen. Feküdt tehát határunk északi szélén, Orosháza felől, hihetően a Fehér-tó északi partján: mert itt, a Pál Józseftanyáján — Varga Antal tanár 1895-iki ásatásai alkalmával egy középkori templom alapra

18. sz. Az apácza-egyházi templom alapja.

talált, melynek főleg keleti oldaláról sok embercsont került ki. E tájon másutt is, de különösen a tulsó parton fekvő Imre Péter- és Székely Imre-féle tanyákon, a napfényre jött, egyébként értéktelen régiségek, mutatják azt, hogy e helyeken nemcsak a népvándorlás korában, hanem a későbbi századokban is emberi telepek állottak fen.

¹ A kir. levél a gr. Károlyi Itrban.